

Tuomas Honkamäki – Emmiliina Kujanpää – Matti Pennanen

YRITYSJÄRJESTELYJEN KÄSIKIRJA

Kirjanpito, verotus ja yhtiöoikeus

Alma Talent
Helsinki 2018

2., uudistettu painos

Copyright © 2018 Alma Talent Oy ja tekijät

ISBN 978-952-14-2314-7

ISBN 978-952-14-2852-4 (verkkokirja)

Taitto: Sirpa Puntti

BALTO print, Liettua 2018

Anna palautetta kirjasta: protoimitus@almamedia.fi

Sisällys

Esipuhe 2. painokseen	17
Esipuhe	19
1. Yhtiön perustaminen	21
1.1 Yleiset periaatteet	21
1.1.1 Toimintamuodon valitsemisesta	29
1.2 Osakeyhtiön perustaminen	29
1.2.1 Osakeyhtiölaki	29
1.2.2 Kirjanpito	30
Kirjanpidon yleiset periaatteet	30
Perustetun yhtiön osakkeiden esittäminen sijoittajayrityksen tilinpäätöksessä	33
Ulkomaan rahamääräiset erät	36
1.2.3 Verotus	41
Yhtiön rahoitus	41
Osakeyhtiön sivuuttaminen	61
Varainsiirtovero yhtiötä perustettaessa	62
1.3 Kommandiittiyhtiön ja avoimen yhtiön perustaminen	62
1.3.1 Kirjanpito	62
Kommandiittiyhtiö	62
Avoimen yhtiön perustaminen	64
1.3.2 Verotus	64

2. Liiketoiminnan hankinta	66
2.1 Yleiset periaatteet	66
2.1.1 Minkä tahon tulee tehdä päätökset yritys-/ liiketoimintojen hankinnoista?	66
Suostumus- ja lunastuslauseke	68
Lunastusvelvollisuus	69
2.1.2 Liiketoimintojen hankkiminen ja siitä tehtävät rahoituspäätökset	72
Omien osakkeiden käyttäminen yrityshankinnan maksuna	72
Lisäkauppahinnan maksamiseen tarvittavat päätökset	72
Osakeanti maksuvälineenä	72
2.1.3 Tilinpäätösvaikutukset	77
2.1.4 Kirjanpito	78
2.2 Liiketoimintakauppa	80
2.2.1 Kirjanpito	80
Kauppahinnan kohdistaminen	82
2.2.2 Lisäkauppahinta	86
Lisäkauppahinta kirjanpidon näkökulmasta	87
2.2.3 Osakkeina maksettava lisäkauppahinta	92
Osakkeina maksettava lisäkauppahinta kirjanpidon näkökulmasta	93
2.2.4 Käteislisäkauppahinta	95
2.2.5 Valuuttamääräinen lisäkauppahinta	96
Valuuttamääräinen lisäkauppahinta kirjanpidon näkökulmasta	96
2.2.6 Liiketoimintakaupan verotus	98
Kauppahinnan kohdistaminen	99
2.2.7 Hankintakohteen erilaiset optio- ja muut oikeudet	100
2.3 Osakekauppa	102
2.3.1 Verotus	102
Varainsiirtoverotus	106
2.3.2 Kirjanpito	107
Hankittujen osakkeiden merkitseminen taseeseen	107
2.3.3 Hankinnan jälkeinen osinko	108
Kirjanpidon näkökulma	109
2.4 Lisäkauppahintaa vai palkkaa?	112
2.4.1 Kirjanpidon näkökulma	112

2.5	Kirjanpidollisia erityiskysymyksiä	115
2.5.1	Johdannaiset hankkia lisää osakkeita hankitusta yhtiöstä	115
3.	Sulautuminen	121
3.1	Sulautuminen yhtiöoikeudessa	121
3.1.1	Sulautumiseen liittyvä lunastusmenettely	132
3.1.2	Sulautumisen oikeusvaikutukset	133
3.1.3	Rajat ylittävät sulautumiset	135
3.2	Sulautuminen kirjanpidossa	137
3.2.1	Fuusioaktiivan kohdistaminen	137
3.2.2	Sulautuminen käyvistä arvoista	138
3.2.3	Laskennallisten verojen ongelma sulautumistuloksen kohdistamisesta	142
3.2.4	Poistoeron käsittely sulautumisessa	146
3.3	Sulautumisvastike	147
3.3.1	Sulautumisvastikkeena vastaanottavan yhtiön hallussa olevat omat osakkeet	147
3.4	Absorptio eli ns. tavallinen sulautuminen	151
3.4.1	Verotus	151
	Tulovero	152
	Sulautumisvastikkeen antamatta jättäminen	154
	Tappiot	157
	Vähennyskelvottomat nettokorkomenot	162
	Varainsiirtoverotus	163
3.4.2	Kirjanpito	164
3.5	Tytäryhtiösulautuminen	165
3.5.1	Verotus	166
	Tappiot	166
	Varainsiirtoverotus	167
3.5.2	Kirjanpito	167
3.6	Kombinaatiosulautuminen	171
3.6.1	Verotus	172
	Tulovero	172
	Tappiot	172
	Varainsiirtoverotus	173

3.6.2	Kirjanpito	173
3.7	Vastavirtasulautuminen	176
3.7.1	Verotus	176
	Tappiot	176
	Varainsiirtoverotus	178
3.7.2	Kirjanpito	178
3.8	Sekasulautuminen	182
3.9	Kolmikantasulautuminen	183
3.9.1	Verotus	184
	Varainsiirtoverotus	184
3.9.2	Kirjanpito	184
3.10	Sisaryhtiösulautuminen	187
3.10.1	Verotus	187
	Tappiot	188
	Varainsiirtoverotus	188
3.10.2	Kirjanpito	189
3.11	Sulautumisen erityispiirteitä ja erityistilanteita	194
3.11.1	Luonnollisen henkilön omistamien yhtiöiden sulautuminen	194
3.11.2	EVL 52a §:n edellytykset täyttämätön sulautuminen – purkautuminen	195
3.11.3	Ulkomaisten yhtiöiden Suomessa sijaitsevien sivuliikkeiden sulautuminen	196
3.11.4	Käteisvastike sulautumisessa	198
3.11.5	Rajat ylittävä sulautuminen	198
	Tappiot rajat ylittävässä sulautumisessa	200
3.11.6	Sulautumisen erityispiirteitä ja erityistilanteita kirjanpidossa	205
3.11.7	Lopputilitys	206
4.	Jakautuminen	208
4.1	Yleistä	208
4.1.1	Jakautumiseen liittyvä lunastusmenettely	217
4.1.2	Jakautumisen oikeusvaikutukset	218
4.1.3	Rajat ylittävät jakautumiset	220
4.1.4	Jakautumisen yleiset kirjanpidolliset periaatteet	222

4.2	Kokonaisjakautuminen	224
4.2.1	Verotus	225
	Tulovero	225
	Tappiot	234
	Vähennyskelvottomat nettokorkomenot	238
	Varainsiirtoverotus	239
4.2.2	Kirjanpito	239
	Laskennallisten verojen ongelma käypien arvojen kohdistamisesta jakautumisessa	241
	Jakautuvan yhtiön omistajien kirjanpito	245
	Jakautumisvastike osakkeita	245
	Jakautumisvastike rahaa tai muita sitoumuksia	246
4.3	Osittaisjakautuminen	246
4.3.1	Verotus	246
	Tulovero	247
	Tappiot	251
	Varainsiirtoverotus	252
4.3.2	Kirjanpito	252
4.4	Jakautumisen erityispiirteitä ja erityistilanteita	252
4.4.1	Kolmikantajakautuminen ja tytäryhtiöjakautuminen	252
4.4.2	Jakautuminen toimivaan yhtiöön	253
	Jakautuminen toimivaan yhtiöön kirjanpidon näkökulmasta	254
4.4.3	Rajat ylittävä jakautuminen	257
4.4.4	Lopputilitys	258
5.	Liiketoimintasiirto	259
5.1	Yleistä	259
5.2	Verotus	260
5.2.1	Liiketoimintakokonaisuus	261
	Käyttö-, vaihto- ja rahoitusomaisuus	262
	Aineeton omaisuus	263
	Velat	265
	Siirrettävien nettovarojen negatiivisuus	265
5.2.2	Poistot	266
5.2.3	Vastikkeena saatujen osakkeiden hankintameno siirtävälle yhtiölle	266
5.2.4	Tappiot liiketoimintasiirrossa	267

5.2.5	Liiketoimintasiirto ja SVOP-rahasto	267
5.3	Yhtiöoikeus	268
5.4	Kirjanpito	271
5.4.1	Yleiset periaatteet kirjanpidon näkökulmasta	271
	Vastaanottavan yhtiön kirjanpito	272
5.4.2	Luovuttavan yhtiön kirjanpito	279
	Luovuttavan yhtiön mahdollisuus käyttää käypiä arvoja	280
5.5	Liiketoimintasiirron erityispiirteitä ja erityistilanteita	281
5.5.1	Liiketoimintasiirto käypään arvoon	281
5.5.2	Liiketoimintasiirto toimivaan yhtiöön	283
5.5.3	Rajat ylittävä liiketoimintasiirto	284
	Siirtäjänä suomalainen yhtiö	284
	Siirtäjänä ulkomainen yhtiö	287
5.5.4	Arvonlisävero liiketoimintasiirrossa	288
5.5.5	Varainsiirtoverot liiketoimintasiirrossa	288
	Vastikkeena annettavat osakkeet omia hallussa olevia osakkeita	288
	Liiketoimintakokonaisuuteen kuuluvien osakkeiden tai kiinteistöjen siirto liiketoimintasiirron yhteydessä	288
6.	Osakevaihto	290
6.1	Verotus	290
6.1.1	Tulovero	291
	Luovutettaviin osakkeisiin kohdistuvan poiston palautuminen	294
	Kohdeyhtiön ja osakkeet luovuttavan henkilön väliset oikeustoimet ja nettovarallisuus	295
	Osakevaihtoon liittyvä maastapoistumisvero	296
	Osakevaihdon osapuolena muu kuin suomalainen yhtiö	296
6.1.2	Käteisvastike osakevaihdossa	297
6.1.3	Osakevaihdolla hankittujen osakkeiden välitön myynti	299
6.1.4	Lisäkauppahinta ja kauppahinnan lasku	299
6.1.5	Tappiot	300
6.1.6	Osakevaihto ja SVOP-rahasto	300
6.1.7	Varainsiirtoverotus	301
6.2	Osakevaihtoa koskevat yhtiöoikeudelliset näkökulmat	301
6.3	Kirjanpito	302
6.3.1	Yleiset periaatteet kirjanpidossa	302

	Osakevaihto luovuttavan yhtiön kannalta	304
	Laskennallisen veron huomioiminen kirjanpidossa	307
	Ulkomainen yhtiö osana osakevaihtoa	309
7.	Liiketoiminnan luovuttaminen	310
7.1	Yleiset periaatteet	310
7.1.1	Toimitusjohtajan rooli	311
7.1.2	Hallituksen rooli	311
7.1.3	Yhtiökokouksen rooli	313
7.2	Liiketoiminnan luovutus liiketoimintakauppana	313
7.2.1	Myyntiin liittyvien kulujen käsittely	313
7.2.2	Liiketoiminnan osan luovuttaminen liiketoimintakauppana	314
	Kirjanpidollinen käsittely	314
	Myyntituloksen esittäminen tilinpäätöksessä	314
	Valuuttakurssieron käsittely myyntituloksessa	315
	Myyntiin liittyvien kulujen käsittely	316
	Verotus	317
	Varainsiirtoverotus	319
7.3	Liiketoiminnan luovutus osakekauppana	319
7.3.1	Kirjanpito	319
	Myyntitulon esittäminen tytäryhtiön osakeluovutuksen yhteydessä	320
7.3.2	Verotus	321
	Myyjänä osakeyhtiö	321
	Myyjänä henkilöyhtiö	329
	Myyjänä luonnollinen henkilö	330
	Myytävän yhtiön tappiot	330
	Varainsiirtoverotus ostajan ja myyjän ollessa rajoitetusti verovelvollisia	331
7.4	Liiketoiminnan luovuttaminen osinkona	331
7.4.1	Osakkeiden luovuttaminen osinkona	332
	Kirjanpidollinen käsittely	332
	Verotus	334
	Tappiot	335
	Varainsiirtoverotus	335

7.4.2	Yhtiön oman liiketoiminnan luovuttaminen osinkona	335
	Verotus	335
	Tappiot	336
	Varainsiirtoverotus	337
7.5	Liiketoiminnan luovuttamiseen liittyvät erityiskysymykset	337
7.5.1	Lisäkauppahinta	337
	Myyjänä luonnollinen henkilö	338
	Lisäkauppahinnan kirjanpidollinen käsittely	340
	Kauppahinnan alentaminen tai vahingonkorvaus	348
	Kauppahinnan muuttamisen vaikutus varainsiirtoveron määrään	348
7.5.2	Liiketoiminnan luovutus osakauppana	349
	Liiketoiminnan osaluovutuksen esittäminen kirjanpidossa	350
7.5.3	Liiketoiminnan osittaisluovutus osakekauppana	351
	Esittäminen kirjanpidossa	351
	Johdannaiset myydä lisää omistusosuutta yhtiöstä	353
	Asetettu osto-optio	354
	Termiini	356
	Ostettu myyntioptio	358
	Myyntivoiton laskeminen tilanteessa, jossa omistetussa yhtiössä on ollut osakeanti	359
	Rahastoanti	360
8.	Toimintamuodon muutokset	362
8.1	Yksityisliike henkilöyhtiöksi	364
8.1.1	Verotus	364
	Tappiot	366
	Varainsiirtovero	367
8.1.2	Kirjanpito	367
8.2	Yksityisliike osakeyhtiöksi	368
8.2.1	Verotus	368
	Tulovero	369
	Tappiot	370
	Varainsiirtoverotus	370
	Kirjanpito	371
8.3	Kommandiittiyhtiö tai avoin yhtiö muutetaan yksityisliikkeeksi	371
8.3.1	Verotus	371
	Tappiot	371

8.4	Kommandiittiyhtiö tai avoin yhtiö muutetaan osakeyhtiöksi	372
8.4.1	Verotus	372
	Tulovero	372
	Tappiot	374
	Varainsiirtoverotus	374
8.4.2	Kirjanpito	374
8.5	Osakeyhtiön muuttaminen muuksi yritysmuodoksi	375
8.5.1	Verotus	376
	Tulovero	377
	Tappiot	377
	Varainsiirtoverotus	377
8.5.2	Kirjanpito	378
8.5.3	Osuuskunnan muuttaminen osakeyhtiöksi kirjanpidossa	379
8.6	Toimintamuodon muutosten erityistilanteet verotuksessa	380
8.6.1	Kiinteistöosakeyhtiön muuttaminen keskinäiseksi kiinteistöosakeyhtiöksi	380
8.6.2	Osakeyhtiön sivuuttaminen toimintamuotoa muutettaessa	381
8.6.3	Kommandiittiyhtiön muuttaminen avoimeksi yhtiöksi tai avoimen yhtiön muuttaminen kommandiittiyhtiöksi	381
8.7	Yksityisliikkeen yhtiöittämiseen liittyvät yhtiöoikeudelliset näkökulmat	382
8.8	Kommandiittiyhtiön tai avoimen yhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi AKYL:n mukaan	383
8.9	Osakeyhtiön muuttaminen kommandiittiyhtiöksi, avoimeksi yhtiöksi tai yksityisliikkeeksi OYL:n mukaan	385
9.	Konserniavustus	387
9.1	Konserniavustuksen edellytyksistä	387
9.1.1	Konserniavustussuhde	387
9.1.2	Konserniavustus ulkomaisen emoyhtiön omistamien kotimaisten yhtiöiden välillä	390
9.1.3	Konserniavustus ulkomaiselle yhtiölle	391
9.1.4	Konserniavustuksen määrä	392
9.1.5	Tappion kattaminen	393
9.1.6	Konsernisuhteen alkamishetki	393

9.1.7	Konserniavustuksen suorittaminen	396
9.1.8	Konserniavustuksen peruuttaminen	397
9.1.9	Hallussa olevat omat osakkeet omistusosuutta laskettaessa	398
9.2	Konserniavustus ostajan näkökulmasta	398
9.3	Konserniavustus myyjän näkökulmasta	398
9.4	Konserniavustus sulautumisen yhteydessä	399
9.5	Konserniavustus jakautumisen yhteydessä	401
9.6	Konserniavustus osakevaihdon yhteydessä	401
9.7	Konserniavustus liiketoimintasiirron yhteydessä	402
9.8	Konserniavustuksen yhtiöoikeudelliset näkökulmat	404
9.9	Konserniavustus kirjanpidon kannalta	406
9.9.1	Konserniavustus saajan kannalta	409
10.	Liiketoiminnan lopettaminen	410
10.1	Yleiset periaatteet	410
10.2	Osakeyhtiön purkaminen	410
10.2.1	Osakkeenomistajana olevan yhtiön näkökulma	410
	Verotus	410
	Kirjanpito	414
10.2.2	Osakkeenomistajana luonnollinen henkilö	418
	Verotus	418
	Varainsiirtoverotus	418
10.2.3	Purkautuvan yhtiön näkökulma	418
	Verotus	418
	Kirjanpito	421
10.2.4	Osakeyhtiön purkautuminen OYL:n mukaan	421
10.3	Kommandiittiyhtiön ja avoimen yhtiön purkaminen	424
10.3.1	Verotus	424
	Purkautuvan yhtiön verotus	424
	Yhtiömiehen verotus	425
	Tappiot	426
	Varainsiirtoverotus	426
10.3.2	Kommandiittiyhtiön ja avoimen yhtiön purkaminen yhtiöoikeudellisesti	427

10.4 Konkurssi	429
10.4.1 Konkurssiin mennyt yhtiö	429
Verotus	430
Kirjanpito	430
10.4.2 Tytäryhtiön konkurssi	432
Verotus	432
Kirjanpito	433
10.5 Yhtiön jättäminen lepäämään	434
10.5.1 Verotus	434
Tappiot	435
10.5.2 Kirjanpito	435

Esipuhe 2. painokseen

Yritysjärjestelyjä koskevaa lainsäädäntöä on runsaasti tarjolla vero- ja yhteisölainsäädännössämme. Kirjanpitolaissa ei varsinaisesti ole erityisiä säännöksiä yritysjärjestelyihin. Näkemyksemme mukaan varsinkin kirjanpidon puolella käytäntö on ollut varsin vaihtelevaa ja tämän teoksen yhtenä tavoitteena on tuoda näkemyksemme olennaisista yritysjärjestelyistä ja niiden yhtiöoikeudellisista, verotuksellisista sekä kirjanpidollisista vaikutuksista.

Kirjassa on pyritty mahdollisimman lähelle käytännönläheisyyttä. Näkemyksemme mukaan erilaisten esimerkkien läpikäynti on tehokas tapa havainnoida monimutkaisten asioiden käsittelyä. Teoriaa on kirjoitettu, kun se on ollut tarpeellista eri ratkaisujen ymmärtämiseksi. Tämä teos ei ole lakikommentaari.

Kirjanpito on Suomessa ollut pitkään verosidonnaista ja suuri osa kirjanpitokäytännöistä onkin ollut peruja verotuksen lähtökohdista. Kirjanpidon tehtävänä on kirjanpitolain mukaan kuvata yhtiön toiminnan tulos ja taloudellinen asema. Kirjanpitoa ei tule nähdä vain verolaskelman apuna, vaan kirjanpidon ja tilinpäätöksen tehtävänä on antaa tilinpäätöksen käyttäjälle informaatiota kirjanpitovelvollisen suoriutumisesta. Oikein tehtynä kirjanpito kuvaa liiketapahtuman, kuten se tosiasiallisesti on tapahtunut. Osa ratkaisuista, joita kirjassa esitetään saattavat yllättää totutusta kirjauskäytännöstä poikkeavalla tavalla. Hyvä kirjanpito ei ole staattinen tila, vaan kirjanpidon tulee seurata aikaansa ja yritysjärjestelyt monimutkaistuvat ja aiemmin totut ratkaisut eivät välttämättä enää ole ajan tasalla. Kirjan toisessa painoksessa on huomioitu kirjanpitolautakunnan lausunnot syyskuun 2018 loppuun saakka, jotka käsittelevät yritysjärjestelyitä.

Sulautumista, jakautumista, liiketoimintasiirtoa ja osakevaihtoa koskevat verosäännökset pohjautuvat yritysjärjestelydirektiiviin. EU-tuomioistuimen ennakkoratkaisut ja kotimainen oikeuskäytäntö ovat

viime aikoina ohjanneet ja muuttaneet yritysjärjestelyiden verokohtelua etenkin kansainvälisissä tilanteissa. Kirjan toisessa painoksessa on huomioitu yritysjärjestelyiden verotusta koskevat oikeustapaukset elokuun 2018 loppuun saakka ja lainsäädännön kehitys syyskuun 2018 lopussa annettuun korkovähennysrajoituksia koskevaan hallituksen esitykseen saakka.

Tässä yhteydessä haluamme kiittää kaikkia ensimmäistä painosta lukeneita henkilöitä heiltä saamastamme arvokkaasta palautteesta. Erityisen lämmin kiitos kuuluu myös kustannustoimittaja Saara Palmbergille, jonka käsissä tekstinkappaleista on muodostunut ehyt kirja. Kiitos myös muille tahoille, joiden kanssa olemme voineet keskustella kirjassa esitetyistä seikoista. Neuvonne ovat olleet meille tärkeitä ja tuki haasteellisina aikoina merkittävää.

Helsingissä lokakuussa 2018

Tuomas Honkamäki   Emmiliina Kujanpää   Matti Pennanen

Esipuhe

Yritysjärjestelyjä koskevaa lainsäädäntöä on runsaasti tarjolla vero- ja yhteisölainsäädännössämme. Kirjanpitolaissa ei varsinaisesti ole erityisiä säännöksiä yritysjärjestelyihin. Varsinkin kirjanpidon puolella käytäntö on ollut varsin vaihtelevaa ja tämän teoksen yhtenä tavoitteena on tuoda esiin näkemyksemme olennaisista yritysjärjestelyistä ja niiden yhtiöoikeudellisista, verotuksellisista sekä kirjanpidollisista vaikutuksista.

Kirjassa on pyritty mahdollisimman lähelle käytäntöä. Näkemyksemme mukaan erilaisten esimerkkien läpikäynti on tehokas tapa havainnoida monimutkaisten asioiden käsittelyä. Teoriaa on kirjoitettu siinä määrin kuin se on ollut tarpeellista eri ratkaisujen ymmärtämiseksi. Tämä teos ei kuitenkaan ole perinteinen lakikommentaari, vaan asioita tarkastellaan lyhyesti ja ytimekkäästi.

Kirjanpito on Suomessa ollut pitkään varsin verosidonnaista ja suurin osa kirjanpitokäytännöistä onkin peruja verotuksen lähtökohdista. Kirjanpidon tehtävänä on kirjanpitolain mukaan kuvata yhtiön toiminnan tulos ja taloudellinen asema. Oikein tehtynä kirjanpito kuvaa liiketapahtuman siten kuin se tosiasiallisesti on tapahtunut. Osa ratkaisuksista, jotka kirjassa esitetään, saattavat poiketa totutusta kirjauskäytännöstä. Kirjanpito ei voi olla staattinen, vaan kirjanpidon tulee seurata aikaansa. Yritysjärjestelyt monimutkaistuvat jatkuvasti, eivätkä perinteiset ratkaisut välttämättä enää ole ajan tasalla.

Lainsäätäjä muistaa elinkeinoelämää ja sitä lähellä olevia tahoja taksaisin väliajoin erilaisilla säännösuudistuksilla ja kokonaisuudistuksilla, joiden yhteydessä verotusjärjestelmä saattaa muuttua hyvinkin merkittävästi. Tätä kirjoitettaessa valtiovarainministeriön asettama verotyöryhmä, josta julkisuudessa puhutaan usein Hetemäen-työryhmänä, pohtii verojärjestelmän muutostarpeita. Työryhmän on tarkoitus antaa osaraporttinsa muun muassa yhteisöverokannasta, arvonlisä-

verosta, ansiotulon verotuksesta sekä osinkotulojen verotuksesta toukokuussa 2010. Yhteisöverokannan ja osinkotulojen verokertymässä tuleepainopiste jatkossa todennäköisesti siirtymään hieman enemmän omistajan verottamisen. Työryhmän toimikausi päättyy vuoden 2010 lopussa.

Viimeisin elinkeinoverolain isompi muutos tuli voimaan vuoden 2009 alusta. Tässä yhteydessä yritysjärjestelyjä koskevat säännökset pysyivät olennaisilta osin ennallaan, eikä näköpiirissä toistaiseksi ole sellaisia hankkeita, joilla säännöksiä merkittävästi muutettaisiin.

Verotuksen lainsäädäntöhankkeiden myötä voimaan tulevat muutokset aiheuttavat uusia tulkintatilanteita. Joskus tulkinta jätetään nimenomaisesti oikeus- ja verotuskäytännön varaan, jolloin ratkaisua tulkintaongelmiin saadaan yleensä ennakkotiedoilla ja ratkaisuilla. Näistä keskeisiä verotuksen tulkintaongelmissa ovat keskusverolautakunnan ja korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut, joista olennaimmat löytyvät kunkin käsiteltävän asian yhteydestä.

Tässä yhteydessä haluamme kiittää erityisesti KHT Eero Suome-
laa ja OTK Kari Stenqvistiä heiltä saamastamme arvokkaasta palautteesta. Erityisen lämmin kiitos kuuluu myös kustannustoimittaja Heini Nurmelle, jonka käsissä tekstikappaleista on muodostunut ehyt kirja. Kiitos myös muille tahoille, joiden kanssa olemme voineet keskustellakirjassa esitetyistä seikoista. Neuvonne ovat olleet meille tärkeitä ja tuki haasteellisina aikoina merkittävää. Kirjan kirjoittamiseen käytettyaika on useimmiten pois läheisten kanssa vietetystä ajasta, joten haluamme kiittää myös läheisiämme kaikesta tuesta ja jaksamisesta.

Helsingissä helmikuussa 2010

Tuomas Honkamäki

Matti Pennanen